

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

Кафедра управління та бізнес-адміністрування

**Наскрізна програма практики студентів
студентів ОР “бакалавр”
за спеціальністю
281 “Публічне управління та адміністрування”**

м. Івано-Франківськ – 2021

Наскрізна програма практики для студентів ОР «бакалавр» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, 2021. 28 с.

Колектив авторів:

П'ятничук І. Д. – к.е.н., доцент, завідувач кафедри управління та бізнес-адміністрування

Бурик З.М. – д. наук з держ. упр., доцент, професор кафедри управління та бізнес-адміністрування

Дегтяр О.А. – д. наук з держ. упр., доцент, професор кафедри управління та бізнес-адміністрування

Жук О. І. – к.е.н., доцент, доцент кафедри управління та бізнес-адміністрування

Томашевська А.В. – к.е.н., доцент, доцент кафедри управління та бізнес-адміністрування

Григорук І. І. – доктор філософії, доцент кафедри управління та бізнес-адміністрування

Боришкевич І. І. – к.е.н., викладач кафедри управління та бізнес-адміністрування

Горогоцька Н. І. – к.е.н., асистент кафедри управління та бізнес-адміністрування

Рецензенти:

Покатаєв П. С. – доктор наук з державного управління, проф., доктор юридичних наук, перший проректор Класичного приватного університету

Гайдученко С. О. – д. держ. упр., проф., професор кафедри публічного управління та адміністрування, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Обговорено і схвалено на засіданні кафедри управління та бізнес-адміністрування (протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.)

ЗМІСТ

Загальні положення	4
I. Зміст і мета практики	6
II. Організація і керівництво практикою	8
III. Бази практики	13
IV. Види практики	15
4.1. Навчальна практика	15
4.2. Виробнича практика	19
V. Форми і методи контролю	26
VI. Критерії оцінювання результатів проходження практики за кредитно-модульною системою	27
Додатки	33

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Практика студентів, які навчаються за спеціальністю 281 “Публічне управління та адміністрування” є важливим етапом їх підготовки до самостійної роботи. Вона організовується на базі конкретного органу державної влади, органу місцевого самоврядування, об’єднаної територіальної громади, тощо, відповідно до навчального плану підготовки фахівців у межах встановленого загального терміну навчання, у терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Основними результатами успішного проходження даної практики є поглиблення студентом теоретичних і практичних знань з обраної спеціальності, набутих при вивченні професійно-орієнтованих дисциплін, вироблення умінь при вирішенні конкретних практичних завдань, які здійснюються на базі практики.

Керівництво практикою студентів здійснюється керівником практики від університету і призначеним керівником зі сторони установи.

Для успішного виконання програми практики студент-практикант повинен мати міцні теоретичні знання з питань, що розглядаються у відповідних навчальних дисциплінах. При необхідності студент консультується із керівниками від ЗВО та установи з теоретичних й практичних питань, які виникають під час виконання програми практики.

Практика майбутніх державних службовців здійснюється на основі «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (затверджено наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993р. № 93), «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» (затверджено наказом Міністерства освіти України від 02.06.1993 р. № 161), Положення про організацію та проведення практики у Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (схвалено на засіданні Вченої ради ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

від 26 березня 2013 р., № 3) та інших нормативних документів, що регламентують практичну підготовку майбутніх фахівців.

Основним навчально-методичним документом, що забезпечує комплексний підхід до організації підготовки, системності, послідовності навчання студентів є наскрізна програма практики (НПП).

I. ЗМІСТ І МЕТА ПРАКТИКИ

Метою виробничої практики є поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти у процесі вивчення певного циклу теоретичних дисциплін, практичних навичок, ознайомлення безпосередньо на базі конкретного органу державної влади, органу місцевого самоврядування, об'єднаної територіальної громади, тощо з процесом управління, відпрацювання професійних вмінь і навичок зі спеціальності, а також збір матеріалу для виконання випускної кваліфікаційної роботи. Проводиться виробнича практика на базі конкретного органу державної влади, органу місцевого самоврядування, об'єднаної територіальної громади, тощо, що відповідають вимогам обраного фаху та програми практики.

Основними завданнями у процесі проходження виробничої практики здобувачами вищої освіти є:

– ознайомлення зі структурою, стилем управління органів державної влади та місцевого самоврядування, суб'єктів господарської діяльності і громадських організацій, методами роботи спеціалістів на різних рівнях управління в процесі здійснення основних видів діяльності;

– вивчення досвіду органів державної влади та місцевого самоврядування, суб'єктів господарської діяльності і громадських організацій, обраних об'єктом практики, з питань методів організації та управління їх діяльністю, застосування комп'ютерної техніки та інформаційних технологій;

– оволодіння функціональними обов'язками службових осіб з профілю майбутньої роботи, формування системного підходу до аналізу економічного об'єкта;

– формування та розвиток у здобувачів вищої освіти професійного вміння приймати самостійні рішення в процесі здійснення діяльності органами державної влади чи місцевого самоврядування, в умовах відповідного виробництва, надання послуг або виконання робіт;

– оволодіння сучасними методами, формами організації праці, знаряддями праці в галузі їх майбутньої спеціальності;

– здобуття практичних навичок та досвіду роботи в галузі застосування знань сфери управління та адміністрування, нових комп'ютерних інформаційних технологій;

– підбір необхідного матеріалу для виконання звіту з практики, виявлення практичних проблем з метою формування напрямів подальшої наукової роботи та написання кваліфікаційних робіт. У процесі практики відбувається не лише перевірка теоретичної та практичної підготовки студентів до самостійної роботи, але й створюються можливості для збагачення творчого потенціалу особистості майбутнього управлінця. Адже якісного навчання і виховання студентів можна досягти лише у тому випадку, якщо весь спектр професійних обов'язків виконується творчо, систематично здійснюється пошук ефективних форм і методів вирішення завдань відповідно до поставлених цілей.

Практика здобувачів вищої освіти спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки бакалаврів в закладах вищої освіти.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Керівництво практикою студентів здійснюють директор інституту, завідувач випускової кафедри управління та бізнес-адміністрування та призначений наказом ректора університету науковий керівник.

Загальне керівництво практикою студентів на базі практики покладається на начальника відділу або його заступника. Безпосереднє керівництво практикою здійснює висококваліфікований спеціаліст підрозділу.

До обов'язків керівника практики від установи (організації), який здійснює загальне керівництво, входить:

- 1) підбір досвідчених працівників для безпосереднього керівництва практикою студентів;
- 2) забезпечення якісного інструктажу з охорони праці, техніки безпеки та промислової санітарії;
- 3) організація проходження студентами практики відповідно до програми та графіку її проведення (разом із керівником практики від університету);
- 4) організація переміщення студентів-практикантів по робочих місцях в організації.

До обов'язків керівника практики від установи (організації), який здійснює безпосереднє керівництво, входить:

- 1) організація робочого місця і створення необхідних організаційно-технічних умов для проходження практики;
- 2) забезпечення студентів необхідною інформацією, документами, звітністю, нормативними та іншими матеріалами;
- 3) залучення студентів до активної участі у поточній роботі структурного підрозділу організації – бази практики;
- 4) контроль за виконанням окремих завдань і програми практики в цілому, контроль ведення студентом щоденника практики і підготовки звіту

пропроходження практики;

5) допомога студентові у підборі матеріалів для виконання ним у майбутньому науково-дослідної роботи;

б) складання на кожного студента характеристики-відгуку від організації.

У відгуку надається характеристика студента як спеціаліста, зазначаються проблеми та недоліки у підготовці фахівців, здатність до творчого мислення і управлінської діяльності, ініціативність та дисциплінованість. У відгуку керівник практики від установи (організації) виставляє оцінку виконаних студентом робіт.

До обов'язків випускаючої кафедри, відповідальної за проведення практики, входить:

1) призначення керівників практики з професорсько-викладацького складу кафедри управління та бізнес-адміністрування;

2) розподіл студентів за базами практики;

3) оформлення наказу про проходження студентами практики, у якому зазначається термін проходження практики, установа (організація) – база практики та науковий керівник від університету;

4) забезпечення програмами практики студентів та установа (організації);

5) проведення перед початком практики виробничої наради зі студентами та керівниками з метою роз'яснення цілей, змісту та порядку проходження практики;

б) здійснення контролю за організацією та проведенням практики.

До обов'язків керівника практики від випускової кафедри входить:

1) проведення усіх організаційних заходів перед виходом студентів на практику;

2) перевірка, а у випадку необхідності, – допомога у складанні календарного графіку проходження практики, його погодження з керівником практики від установи; перевірка чи всі необхідні види робіт відображені у

календарному графіку, щоденнику практики, звіті та здійснення постійного контролю за виконанням студентом практики та написанням звіту про проходження практики;

3) проведення консультацій зі студентами з питань проходження практики, оформлення звітів і написання на їх основі науково-дослідних робіт;

4) регулярне інформування кафедри про перебіг виконання програми практики та календарного графіку, допущені відставання чи відхилення від програми;

5) перевірка звіту студента про проходження ним практики, надання письмового відгуку на нього та допуску (чи недопуску) його до захисту, заповнення відповідних розділів щоденника практики та участь у роботі комісії по захисту звітів про проходження практики.

Обов'язки студентів при проходженні практики

Під час проходження практики студенти зобов'язані:

1) взяти участь в організаційних заходах перед початком практики;

2) одержати необхідну документацію щодо проходження практики, індивідуальне завдання, консультації щодо оформлення усіх необхідних документів;

3) своєчасно прибути на базу практики;

4) погодити з керівником практики від установи (організації) графік виконання програми та строго його дотримуватися;

5) погодити з керівництвом установи (організації) місце практики та посади, які буде займати студент під час проходження практики;

6) дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку, вимог трудового законодавства, передбачених для працівників бази практики;

7) вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;

8) регулярно спілкуватись з керівником практики від кафедри, виконувати його завдання та рекомендації;

9) у повному обсязі виконати всі завдання, передбачені програмою практики і завдання керівника практики від кафедри;

10) вести щоденник встановленої форми, у якому записувати виконану роботу;

11) не пізніше як за день до закінчення строку практики, одержати характеристику-відгук керівника практики від установи (організації);

12) написати, оформити та захистити звіт про проходження практики.

Тривалість робочого часу студентів під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України і складає: від 16 до 18 років – 36 годин на тиждень (ст. 51 із змінами, внесеними Законами № 871-12 від 20.03.91 р., № 3610-12 від 17.11.93 р., № 263/95 ВР від 05.07.95 р.), від 18 років і старше – не більше 40 годин на тиждень (ст. 50 у редакції Закону № 871-12 від 20.03.91 р., із змінами, внесеними Законом № 3610-12 від 17.11.93 р.).

Перед початком практики студент має отримати:

- направлення на практику;
- програму практики;
- щоденник практики.

Перед тим як приступити до проходження практики на базі практики (в організації) студент має пройти інструктаж з техніки безпеки і охорони праці.

Під час проходження практики студенти-практиканти повинні систематично вести записи у щоденнику практики, фіксувати обсяг та зміст виконаної за день роботи; підготувати звіт про проходження практики.

Після закінчення практики студент повинен подати на кафедру управління бізнес-адміністрування таку звітність:

- заповнений щоденник практики, підписаний керівником практики від установи та завірений печаткою установи;
- звіт про проходження практики (оформлений відповідно до вимог та стандартів університету);

– характеристику-відгук з місця практики.

Студент, який не виконав програму практики, отримав негативний відгук про роботу або незадовільну оцінку при захисті звіту про проходження практики, направляється на практику повторно під час студентських канікул або відраховується з університету. На студентів-практикантів, які порушують правила внутрішнього розпорядку та виробничої дисципліни, керівниками баз практики можуть накладатися стягнення, про що повідомляється ректору університету. Ректор вирішує питання подальшого проходження практики та перебування студента в університеті.

III. БАЗИ ПРАКТИК

Проводиться виробнича практика на базі конкретного органу державної влади, органу місцевого самоврядування, об'єднаної територіальної громади, тощо, що відповідають вимогам обраного фаху та програми практики.

Установи органу державної влади, органу місцевого самоврядування, об'єднаної територіальної громади, державні підприємства, організації, установи, які є базовими, повинні відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають напрямам, спеціальностям (спеціалізаціям), за якими здійснюється підготовка фахівців;
- наявність кваліфікованих керівників виробничої практики здобувачів вищої освіти;
- надання здобувачам вищої освіти права користування бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики.

Визначення базової установи здійснюється керівництвом інституту відповідно до змісту, завдань виробничої практики на основі прямих договорів із організаціями, підприємствами, установами.

Договір із базою виробничої практики про її проведення укладає ректор університету. Договір про проходження виробничої практики, згідно зі встановленою формою, готується у двох примірниках: один – ПНУ, другий – базі виробничої практики. Примірник договору ПНУ зберігається у відділі з навчальної роботи, копія договору зберігається на кафедрі.

На основі договору здобувачі вищої освіти отримують направлення на проходження виробничої практики, яке готує керівник практики від кафедри.

Однією із передбачених форм навчальної практики у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» є ознайомлення із діяльністю Проектно-освітнього центру «Агенти змін» Прикарпатського національного університету (далі – Проектно-освітній центр «Агенти змін» ПНУ).

Проектно-освітній центр «Агенти змін» ПНУ є структурним підрозділом університету, який утворений і діє в рамках проекту регіонального розвитку «Створення проектно-освітнього центру розвитку інновацій та інвестицій в регіоні».

Центр працює над підвищенням рівня інноваційності та конкурентоспроможності економіки регіону через посилення інституційно-кадрової спроможності Івано-Франківської області і надає конкретну інформаційно-консультаційну та освітню допомогу з питань управління проектами розвитку.

IV. ВИДИ ПРАКТИК

4.1. Навчальна практика

Навчальна практика є обов'язковою для проходження студентами денної та заочної форм навчання, які у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника опановують програму підготовки бакалаврів публічного управління та адміністрування за освітнім рівнем «бакалавр» і є базовою для вивчення дисциплін зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування».

Студенти зобов'язані пройти навчальну практику у встановлені терміни відповідно графіку освітнього процесу, виконати програму практики, скласти визначений програмою навчальної практики звіт.

Навчальна практика спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття і удосконалення практичних навичок та умінь щодо практичної та дослідницької діяльності із обраного ними фаху, формування та розвиток у студентів вміння приймати самостійні рішення в умовах конкретної професійної ситуації, оволодіння сучасними методами, формами організації праці, визначених освітньо-кваліфікаційною характеристикою (ОКХ) підготовки фахівців відповідного напрямку підготовки, спеціальності.

Завданням навчальної практики є:

- ознайомлення студентів зі специфікою майбутнього фаху;
- застосування одержаних теоретичних знань для систематизації та аналізу нормативно-правової бази організації економічних та фінансових відносин в державі та регіоні;
- аналіз ситуації, яка склалась в економіці держави та регіону;
- отримання первинних професійних умінь і навичок із дисциплін циклів загальної та професійної підготовки;
- збір і систематизація теоретичних, нормативних, статистичних і аналітичних матеріалів для проведення студентських досліджень, написання звітів, виконання різних видів наукової роботи.

В результаті проходження навчальної практики студенти повинні одержати такі результативні компетентності у рамках управлінської, дослідницької, проектувальної, організаційної, контрольної, суспільно-політичної, діагностичної, інформаційно-аналітичної та комунікативної складових професійної компетентності:

1. Проводити дослідження на відповідному рівні, шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.

2. Демонструвати навички письмової та усної, загальної та професійної комунікації державною та іноземними мовами.

3. Здатність застосовувати знання та вміння для розв'язання якісних та кількісних задач з планування, організації, оцінки та аналізу фінансової діяльності.

4. Уміння володіти методологічними прийомами наукових досліджень, застосовувати прикладні методики аналізу фінансової діяльності, використовувати сучасні методи системного наукового аналізу.

5. Здатність до впорядкування інформації, формування, читання та використання звітності для виконання аналітичних процедур, проведення розрахунків обґрунтування управлінських рішень щодо моделювання параметрів прогнозних результатів розвитку територіальної громади.

Керівництво та організація практики

Студенти проходять навчальну практику у Проектно-освітньому центрі «Агенти змін» ПНУ. Місце проходження навчальної практики є базою навчальної практики.

До керівництва практикою студентів від вищого навчального закладу залучаються відповідальні особи з числа викладачів кафедри управління та бізнес-адміністрування, які брали безпосередню участь в навчальному процесі, по якому проводиться практика, від Проектно-освітнього центру «Агенти змін» – фахівці Центру.

Керівник практики від вищого навчального закладу:

– перед початком практики контролює підготовленість бази

практики і вживає необхідних підготовчих заходів для її проведення;

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед початком навчальної практики: інструктаж про порядок проходження практики і з техніки безпеки, надання студентам-практикантам необхідних документів (направлення, програми, календарного плану, щоденника, індивідуального завдання, методичних рекомендацій чи інших), перелік яких встановлює навчальний заклад;

- повідомляє студентів про систему звітності з практики, прийняту на кафедрі або предметною (цикловою) комісією, а саме: подання письмового звіту;

- у тісному контакті з керівником практики від бази практики забезпечує високу якість її проходження згідно з програмою;

- контролює забезпечення нормальних умов проходження навчальної практики студентів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці і техніки безпеки;

- консультує студентів - практикантів щодо організаційних моментів практики;

- контролює виконання студентами-практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку, веде або організовує ведення табеля відвідування студентами бази практики;

- у складі комісії приймає заліки з практики;

- звітує перед завідувачем кафедри про проведення навчальної практики студентів із зауваженнями і пропозиціями щодо покращення її проведення.

Бази практик в особі їх перших керівників разом з вищими навчальними закладами несуть відповідальність за організацію, якість і результати практики студентів. Обов'язки безпосередніх керівників, призначених базами практики, зазначені в окремих розділах договорів на проведення практики.

Студенти вищих навчальних закладів при проходженні практики

зобов'язані:

– до початку практики одержати від керівника практики від навчального закладу консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;

– у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;

– вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;

– нести відповідальність за виконану роботу;

– своєчасно скласти залік з практики.

3. Тематичний план організації навчальної практики

№	Тематичний план	Години (всього 90 год)
1	Ознайомлення з діяльністю проектно-освітнього центру «Агенти змін» Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. Участь у навчальних заходах Центру. (Графік проведення встановлюється керівником Центру)	10
2	Ознайомлення з особливостями управління в установах та організаціях публічної сфери	60
3	Ознайомлення з нормативно-правовим забезпеченням діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування	10
4	Оформлення звіту про проходження навчальної практики	10

4.2. Виробнича практика.

Метою проходження виробничої практики є:

- систематизація, закріплення та поглиблення теоретичних знань, здобутих в процесі вивчення професійно-орієнтованих навчальних дисциплін;
- формування у студентів професійних умінь і навичок щодо самостійного вирішення конкретних управлінських ситуацій та прийняття управлінських рішень під час професійної діяльності в реальних умовах;
- опанування сучасних прийомів, методів та знарядь праці в сфері управління та адміністрування в організаціях публічного сектору;
- виховання у студентів потреби поповнювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Практична підготовка студентів передбачає безперервність та послідовність засвоєння потрібного обсягу практичних знань і умінь відповідно до освітнього рівня «бакалавр».

Завдання виробничої практики:

- формування у студента комплексу умінь і навичок, щодо вирішення типових завдань відповідно до посад, які може обіймати бакалавр з публічного управління та адміністрування, зокрема, в органах державної влади та місцевого самоврядування, громадських об'єднаннях та некомерційних організаціях;
- ознайомлення зі структурою органу публічної влади, установи чи організації, функціональними обов'язками посадових осіб, а також методами роботи спеціалістів на різних рівнях управління в процесі здійснення основних видів діяльності;
- вивчення досвіду роботи органів публічної влади, обраних об'єктом практики, здобуття практичних навичок діяльності у галузі публічного управління та адміністрування;
- формування та розвиток у студентів уміння приймати самостійно управлінські рішення в умовах конкретної ситуації.

Результатами виробничої практики є:

- проведення комплексного аналізу діяльності установи (організації) з використанням сучасних методик з позицій системного підходу;
- проведення наукових досліджень та впровадження їх результатів у практику діяльності установи;
- планування організаційних змін з урахуванням розроблених стратегій організаційного розвитку, у тому числі з використанням інструментарію реінжинірингу бізнес-процесів, реструктуризації та реорганізації;
- формування пропозицій щодо створення сприятливих умов для навчання та розвитку персоналу організації; заходів з оцінювання та стимулювання персоналу;
- дотримання професійної етики в процесі здійснення наукових досліджень на об'єкті практики.

Зміст виробничої практики

I. Ознайомчий етап практики:

1.1. Ознайомитися з основними напрямками роботи установи, організації, на базі якої проходить виробнича практика, внутрішньою документацією, графіком процесу, умовами роботи, правилами внутрішнього розпорядку.

1.2. Розробити план власної роботи (індивідуальної, групової, експертної) як управлінця, скласти індивідуальний план роботи на період практики (щоденник).

II. Виконання практичних завдань:

1. Загальна характеристика організації та її адміністративні функції.

1.1. Організаційна структура, стан управління діяльністю організації (статус організації).

1.2. Нормативно-правова база, що регулює утворення та діяльність організації бази практики.

1.3. Повноваження та зміст діяльності організації (напрями діяльності, функції, види послуг).

1.4. Система управління організацією: організаційна структура, функціональне призначення окремих структурних підрозділів, їх права, відповідальність, повноваження, характер регламентації діяльності окремих службовців (контракти, посадові інструкції тощо).

1.5. Організація роботи керівника (організація робочого місця, планування роботи, режим роботи тощо).

2. Планово-економічні та фінансові аспекти функціонування організації.

2.1. Організація планово-економічної діяльності установи. Аналіз основних функцій, що покладені на планово-економічну службу, її взаємозв'язок з іншими структурними підрозділами в процесі виконання функціональних завдань.

2.2. Оцінка діяльності фінансової служби або іншої ланки, на яку покладено виконання її функцій: кількісний і якісний склад фахівців, перелік основних функцій та рівень їх реалізації. Оцінка якості вихідних продуктів роботи даної служби (аналітичні, планові, контрольні форми).

3. Управління персоналом.

3.1. Організація роботи з персоналом в базовій організації, кількісний та якісний склад кадрової служби; аналіз нормативних документів, що регламентують її роботу (положення про кадрову службу та посадові інструкції працівників кадрової служби).

3.2. Оцінка кадрової політики, яка провадиться на базі практики, підвищення кваліфікації працівників, атестація та оцінювання діяльності; системи оплати праці; умови працевлаштування та просування по службі.

3.3. Реалізації заходів щодо зміцнення згуртованості трудового колективу та формування соціально-психологічного клімату.

3.4. Аналіз організаційно-правових засад діяльності служб персоналу організації шляхом ознайомлення з її інформаційним, технічним,

нормативно-правовим і діловодним забезпеченням.

4. Організація діловодства.

4.1. Інструкція з діловодства організації, вивчення номенклатури справ;

4.2. Види документів, які підлягають зберіганню в державному архіві, порядок та процедура передачі таких документів до архіву;

4.3. Практика контролю за своєчасним розглядом і проходженням документів в організації;

4.4. Практика забезпечення дотримання єдиних вимог щодо підготовки документів та організації роботи з ними в умовах електронного документообігу.

5. Інформаційно-комунікаційне забезпечення та взаємодія з громадськістю.

5.1. Стан інформаційного забезпечення організації в залежності від наявності пакету нормативно-правових актів, у тому числі й локальних, що регулюють процеси одержання, опрацювання, використання та розповсюдження інформації;

5.2. Інформаційна система організації: описати основні елементи програмних продуктів та управлінських функцій, які автоматизує система;

5.3. Форми комунікативних контактів з громадськістю в щоденній практиці, а також діяльність зі збереження репутації організації.

II. Підготовка звітної документації.

Звітна документація повинна відображати об'єм і зміст виконуваних робіт. Звітна документація ведеться студентами впродовж всієї практики і регулярно показується керівнику групи для перевірки.

2.1 Вимоги до ведення, оформлення щоденника та звіту

Кінцевим результатом проходження виробничої практики є написання звіту. Щоденна робота, яку виконує практикант упродовж виробничої практики, фіксується ним у щоденнику практики, на основі якого оформляється звіт з практики.

1. Щоденник – це основний документ студента під час проходження

практики.

2. Під час проходження практики студент щодня коротко ручкою повинен записувати у щоденник усе, що він зробив згідно з календарним планом проходження практики.

3. Після завершення практики заповнений щоденник подається керівникам практики від навчального закладу і базової організації.

5. Оформлений щоденник з відгуками та підписами керівників, печаткою базової організації студент повинен захистити перед комісією навчального закладу.

6. Без заповненого щоденника практика не зараховується.

Звіт за результатами виробничої практики має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики, мати висновки і пропозиції щодо вирішення визначених проблем. Для підготовки звіту використовуються нормативні документи, літературні джерела, навчальна література і т. ін. (нормативно-правові акти, довідники, підручники, навчальні посібники, статті з наукових джерел тощо).

Рекомендований обсяг звіту 25-30 друкованих сторінок (без списку використаних джерел, додатків).

Результатом проходження практики є оформлений належним чином *Звіт з виробничої практики*. Для узагальнення матеріалу, напрацьованого здобувачами вищої освіти під час практики, і підготовки звіту за програмою практики має бути передбачено час у два-три останніх дні.

Основним документом, що відображає процес проходження здобувачем вищої освіти практики, є щоденник. Щоденник і звіт оформлюються на місці практики і там же подаються керівнику практики від установи на перевірку і одержання відгуку. Відгук оформлюється у відповідному порядку з підписами, печаткою і поставленою датою.

Звіт має бути оформлений на аркушах стандартного формату з наскрізною нумерацією і обов'язковим дотриманням стандартів (ЄСКД), переплетений. Звіт з практики перевіряється та затверджується її керівником

від кафедри і повертається здобувачу вищої освіти для підготовки до захисту.

Розкриваючи суть розділів практичної діяльності, здобувачі вищої освіти повинні спостерігати, вивчати, аналізувати і письмово оформляти отримані результати.

Основні розділи звіту з виробничої практики:

1. Вступ.
2. Основна частина (характеристика суб'єкта виробничої практики та індивідуальне завдання).
3. Висновки та рекомендації.
4. Перелік використаних джерел.
5. Додатки.

Всі частини звіту з практики мають бути оформлені відповідно до таких вимог: формат А4, гарнітура Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал 1,5, абзацний відступ 1,25 см. Поля: ліве – 3 см, нижнє та верхнє – 2 см, праве – 1 см.

2.4 Підведення підсумків практики.

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики у визначені терміни.

Здобувачі вищої освіти у триденний термін після закінчення практики надають керівникові практики від університету письмовий звіт про проходження практики та заповнений Щоденник практики, підписаний керівником від бази практики. До письмового звіту додаються матеріали, визначені робочою програмою практики та індивідуальним планом проходження практики здобувача вищої освіти.

Не пізніше двох тижнів після закінчення практики на факультеті за участю здобувачів вищої освіти, керівників практики від кафедри і бази практики, членів комісії, завідувача кафедри проводиться підсумкова конференція з практики з метою аналізу й узагальнення результатів практики. Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики без поважної причини, отримує оцінку «незадовільно», що вважається як

академічна заборгованість.

Якщо програма практики не виконана з поважної причини, здобувач вищої освіти подає заяву на ім'я ректора з проханням перенести термін практики та додає підтверджуючі документи. Про перенесення терміну проходження практики видається наказ ректора ПНУ, в якому встановлюється новий термін проходження практики.

Питання про підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях відповідних кафедр та на вченій раді факультету.

Загальний стан практичної підготовки здобувачів вищої освіти обговорюється на засіданнях Вченої ради університету та Науково-методичної ради університету не менше одного разу протягом навчального року.

Звіти здобувачів вищої освіти зберігаються на кафедрах до завершення навчання в університеті, але не менше, ніж три роки.

V. ФОРМИ і МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Під час проходження студентами практики на кафедрі управління та бізнес-адміністрування використовується система поточного та підсумкового контролю виконання окремих розділів та усієї програми практики.

Робота студентів контролюється керівниками практики від установи та випускової кафедри.

Керівники здійснюють контроль за відвідуванням студентами баз практики, дотриманням ними режиму роботи, а також проходження практики відповідно до затвердженого графіку, що фіксується студентами у щоденниках практики та підтверджується підписом керівника практики від установи. Перевіряються поточні записи з виконаних питань програми, а також підсумковий звіт про проходження практики.

Щоденник практики, звіт про проходження практики студента подається ним на кафедру управління та бізнес-адміністрування протягом трьох днів після його повернення з практики.

Захист звітів про проходження практики проходить перед спеціально створеною комісією з двох-трьох осіб за участю викладача – керівника практики від кафедри.

Залік з практики диференційований.

VI. Критерії оцінювання результатів проходження практики за кредитно-модульною системою

Якісно виконані звіт про проходження практики та індивідуальне завдання студента оцінюються максимально 100 балами.

Кількість балів знімається за порушення таких вимог:

1. Невідповідне оформлення (поля, шрифт та інтервал не відповідають встановленим вимогам; відсутня або неправильна нумерація сторінок; неправильне оформлення графічного матеріалу, таблиць, рисунків, формул тощо) – 5–15 балів.

2. Несвоєчасне затвердження плану, несвоєчасна реєстрація звіту про проходження практики та індивідуального завдання студента, несвоєчасне їх подання до захисту – 5 балів.

3. Відсутня логічна послідовність і науковий стиль викладення матеріалу – 5–10 балів.

4. Виклад теоретичної частини не відповідає вимогам (відсутність глибини, всебічності, повноти викладення матеріалу, визначення дискусійних питань тощо) – 5–10 балів.

5. Відсутність табличного та ілюстративного матеріалу, його аналізу та прив'язки до змісту тексту – 5–20 балів.

6. Відсутність визначених проблем у вивченні теми, шляхів їх вирішення, відсутність власної точки зору та аргументації – 5–20 балів.

7. Невідповідність висновків вимогам (відсутність зв'язку з результатами дослідження, підсумків з розглянутих питань) – 5 балів.

8. Неправильно оформлений перелік посилань – 5 балів.

Кількість балів за виконання звіту про проходження практики студента визначається науковим керівником від кафедри у процесі перевірки. При захисті студентом звіту про проходження практики кількість балів може бути змінено.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
25-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-24	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Підсумкова оцінка виставляється комісією колегіально за наступними критеріями:

Оцінка **«відмінно»** – під час написання звіту про проходження практики студент виконав основні завдання практики та індивідуальне завдання, зробив висновки з урахуванням причинно-наслідкових зв'язків і механізмів (алгоритмів) перебігу явищ (процесів), при цьому при захисті звіту показав уміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, абстрагувати і конкретизувати, класифікувати і систематизувати матеріал та запропонував низку заходів щодо вдосконалення діяльності установи (організації), до розробки яких підійшов творчо.

Оцінка **«добре»** – під час написання звіту про проходження практики студент виконав основні завдання практики та індивідуальне завдання, зробив висновки з урахуванням причинно-наслідкових зв'язків і механізмів (алгоритмів) перебігу явищ (процесів), при цьому при захисті звіту показав достатні уміння та навички роботи з документацією та інформацією щодо результатів роботи установи (організації).

Оцінка **«задовільно»** – під час написання звіту про проходження практики студент виконав основні завдання практики та індивідуальне

завдання, але висновки, зроблені студентом не враховують причинно-наслідкових зв'язків і механізмів (алгоритмів) перебігу явищ (процесів), при цьому при захисті звіту студент показав недостатні уміння та навички роботи з документацією та інформацією щодо результатів роботи установи (організації).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Бібліографія публічного управління та адміністрування: навчально-методичний посібник / за наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. К.: ІПК ДСЗУ, 2018.
2. Бондар І.С., Горник В.Г., Кравченко С.О., Кравченко В.В. Антикорупційна політика та запобігання корупції в публічному управлінні : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2016. 192 с.
3. Бондар І.С., Горник В.Г., Кравченко С.О., Кравченко В.В. Політика в публічному управлінні : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2016. 200 с.
4. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування : навч. посіб. / Ю. Є. Вороніна. Мелітополь : ТОВ «Колор Принт», 2020. 204 с.
5. Воронкова В.Г., Катаєв С.Л., Кіндратець О.М., Зуєва В.О., Беліченко А.Г. Регіонально-адміністративний менеджмент : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2018. 352 с.
6. Гордієнко, Л. Ю. Адміністративний менеджмент : навч. посіб. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 215 с.
7. Даниленко А.С., Юхименко П.І., Сокольська Т.В., Арбузова Т.В. Публічне адміністрування : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2019. 288 с.
8. Даниленко А.С., Юхименко П.І., Сокольська Т.В., Арбузова Т.В. Публічне адміністрування : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2019. 288 с.
9. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / О. Бориславська, І. Заверуха, Е. Захарченко [та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». К. : Софія, 2012. 128 с.
10. Дзюндзюк В.Б. Ефективність діяльності публічних організацій : монографія. Х. : ХарРІ УАДУ «Магістр». 2016. 236 с.
11. Лаврів Л. А. Публічне адміністрування : навчально-методичний комплекс дисципліни. Тернопіль. ТНЕУ. 2014. 125 с.
12. Основи адміністративного менеджменту : навч. посіб. / В. Д.

Бакуменко, Л. М. Усаченко, В. І. Тимцуник, О. В. Червякова ; за заг. ред. Л. М. Усаченко. К.: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2013. 148 с.

13. Публічне адміністрування та економічна безпека в умовах європейської інтеграції: Монографія / За заг. ред. Н.Ю. Подольчака, Я.Я. Пушака та П.В. Ворони. Львів: Ліга-Прес, 2017. 272 с.

14. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / за наук. редакції д.держ.упр. Р.В. Войтович, П.В. Ворони. Київ, 2018. 475 с

15. Публічне управління та адміністрування: словник-довідник / Руденко О. М., Шершньова О. В., Бакуменко В. Д. та ін.; за заг. ред. Н. В.Ткаленко. К.: Кондор - Видавництво, 2016. 178 с.

16. Руденко О.М., Штурхецький С.В., Шершньова О.В., Філіпова Н.В. HR-менеджмент у публічному управлінні : навч. посіб. К. : Кондор, 2017. 186 с.

17. Теліженко О.М., Глівенко С.В., Валенкевич Л.П., Дегтяренко О.Г., Лук'янихін В.О. Адміністративний менеджмент для магістрів : підручник. Суми : Університетська книга, 2019. 872 с.

18. Якобчук В.П., Ходаківський Є.І., Литвинчук І.Л., Симоненко Л.І., Довженко В.А. Інструменти мікро- і макроекономіки в публічному управлінні : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2021. 406 с.

Допоміжна

1. Жаліло Я.А. Економічна стратегія держави: теорія, методологія, практика: монографія. Національний інститут стратегічних досліджень. К. : НІСД, 2003. 368 с.

2. Зарубіжний досвід публічного адміністрування : метод. рек. / авт. кол. : Н. М. Мельтюхова, В. В. Корженко, Ю. В. Дідок та ін. ; за заг. ред. Н. М. Мельтюхової. К. : НАДУ, 2010. 28 с.

3. Конкурентоспроможність територій : практ. посіб. / А. Ткачук, В. Толкованов, С. Марковський [та ін.]. К. : Легальний статус, 2011. 252 с.

4. Оболенський О. Ю. Опорний комплекс лекцій з навчальної дисципліни «Публічне управління» : наукова розробка / О. Ю. Оболенський, С. О. Борисович, С. М. Коник. К. : НАДУ, 2011. 56 с.

5. Пасічник М.В. Механізми впровадження нового публічного менеджменту: досвід США : посібник. К. , 2017. 145 с.

6. Шаров Ю. П. Результативність та якість діяльності державного службовця: навчальний посібник. Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ "Магістр". 2010. 212 с.

7. Гриньова, В. М. Адміністративний менеджмент : монографія. Х. : ХНЕУ, 2011. 188 с.
8. Длугопольський, О.В. Суспільний сектор економіки і публічні фінанси в епоху глобальних трансформацій : монографія. Тернопіль : Економічна думка, 2011. 632 с.
9. Євроінтеграція та міжнародне публічне управління : навч.-метод. комплекс. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 177 с.
10. Історія та теорія місцевого самоврядування: навч. посіб. / О.М. Руденко, І. В. Козюра, Н. В. Ткаленко, В. Г. Маргасова. К.: Кондор Видавництво, 2017. 226 с.
11. Мельник, А. Ф. Публічний сектор і державна політика в демократичному суспільстві : монографія. Тернопіль : Економічна думка, 2008. 240 с.
12. Місцеве самоврядування в Україні: євроінтеграційний шлях: колект. моногр. / за заг. ред. Р. М. Плюща. К.: РІДНА МОВА, 2016. 808 с.
13. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. К.: РІДНА МОВА, 2016. 744 с.
14. Парсонс, В. Публічна політика : вступ до теорії і практики аналізу політики. К. : Києво-Могилянська академія, 2006. 549 с.
15. Теліпка, В. Е. Міжнародне публічне право : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2010. 608 с.

Інтернет-ресурси

1. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua>.
2. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>.
3. Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.
4. Урядовий Портал – єдиний Вебресурс органів виконавчої влади України. URL: <https://nads.gov.ua/>.
5. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>.
6. Репозитарій національної бібліотеки України імені В. В. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib>.
7. Урядовий портал: єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Самостійні видання (монографії, підручники, навчальні посібники)	
Один автор	Свидрук І. І. Креативний менеджмент : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 224 с.
Два автори	Ігнат'єва І. А., Гарафонова О. І. Корпоративне управління : підруч. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 600 с.
Три автори	Віноградська О. М., Віноградська Н. С., Шевченко В. С. Менеджмент : навч. посіб. Харків : ХНАМГ, 2008. 160 с.
Чотири автори	Офісний менеджмент. Практикум : навч. посіб. / Л. І. Скібіцька, В. І. Щелкунов, Т. В. Сівашенко, Ю. М. Чичкан-Хліповка. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 360 с.
Більше чотирьох авторів	Менеджмент суб'єктів господарювання в умовах міжнародної інтеграції : кол. монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. Тарасюк Г. М. Житомир : ЖДТУ, 2016. 414 с.
Дисертація	Осіпова А. Ю. Механізм забезпечення ефективного управління персоналом підприємства : дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : [спец.] 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)" / Хмельницький нац. університет. Хмельницький, 2015. 246 с.
Матеріали конференцій, з'їздів, тези доповідей	Інноваційні технології в менеджменті та публічному управлінні. Збірник тез доповідей загальноуніверситетської наукової конференції (квітень 2016, м. Тернопіль). Тернопіль, 2016. 358 с.
Частини видання (статті зі збірника, журналу, розділу з книги)	
Один автор	Діденко М.С. Професійно значимі якості особистості менеджера організацій: теоретичний аспект // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. 2013. Вип.13. С. 201-211.
Два автори	Вергун В. А., Ступницький О. І. Сучасні інноваційні зміни системи управління персоналом фірми // Науковий вісник Мукачівського державного університету. 2015. Вип. 2 (4), Ч. 1. С. 96-100.
Три автори	Продіус О. І., Журавель А. І., Сітор М. О. Талант-менеджмент як невід'ємна складова успіху організації // Економіка : реалії часу. Науковий журнал. 2013. № 1 (6). С. 172-177.
Електронний ресурс	Іванов П. Менеджеру на замітку: використовуйте прості інструменти комунікації // Журнал Forbes. URL: http://forbes.net.ua/ua/magazine/forbes/1416422-menedzheru-na-zamitku-vikoristovujte-prosti-instrumenti-komunikaciyi (дата звернення: 29.08.2017).

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклади оформлення супровідних документів на практику

Документи з організації практики
(розміщені на сайті університету: <http://www.pu.if.ua/uk/zrazky-dokumentiv>)

Н-7.01	Угода на проведення практики	
Н-7.02	Направлення на практику	завантажити
Н-7.03	Щоденник практики	
Н-7.04	Повідомлення про прибуття на практику	

Приклад оформлення титульного аркуша звіту про проходження
практики

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Інституту післядипломної освіти та довузівської підготовки
Кафедра управління та бізнес-адміністрування

ЗВІТ
ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ
на _____

(найменування установи)

Студента (ки) _____ курсу, групи _____
спеціальності

Керівники практики:
від установи

(прізвище, ініціали, науковий ступінь та вчене звання)

від університету

(прізвище, ініціали, науковий ступінь та вчене звання)

Національна шкала: _____

Університетська шкала: _____

Оцінка ECTS: _

Члени комісії: _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

м. Івано-Франківськ - 20__р.